

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงแนวโน้มของการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

1.1 ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1.1.1 เป็นผู้บริหารระดับนโยบายและปฏิบัติ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านที่จะประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นอย่างดี หรือ

1.1.2 เป็นผู้บริหารระดับนโยบายและปฏิบัติ ที่เคยปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในด้านที่จะประสานสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นอย่างดี หรือ

1.1.3 เป็นผู้บริหารระดับนโยบายที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษานอกระบบโรงเรียนในหน่วยงานระดับชาติ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านที่จะประสานสัมพันธ์ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นอย่างดี

1.2 จากเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่คิดว่าเหมาะสมจำนวน 5 ท่าน และให้เป็นผู้เสนอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษานอกระบบ โรงเรียนและการประถมศึกษาคนละ 20 ท่านตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น

1.3 ผู้วิจัยนำรายชื่อที่ได้รับการเสนอชื่อมาจัดเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับ โดยผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อซ้ำด้วยความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้รายชื่อผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 31 ท่าน

จากการศึกษาเทคนิคเคลฟายจะพบว่า เมื่อมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คน ขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก (Thomas T. Mac Millan "The Delphi Technique" อ้างจาก เกษม บุญอ่อน 2522 : 22) ดังนั้นผู้วิจัยจึงถือว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญ 31 ท่าน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน จากวารสาร หนังสือ และเอกสารการจัดการประชุมสัมมนาต่าง ๆ และเพื่อเป็นแนวทางประกอบการศึกษาขั้นต้น ให้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญอย่างไม่เป็นทางการจำนวน 6 ท่าน (ดังรายชื่อในภาคผนวก หน้า 162) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่าน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ (Frame) โดยจะทำการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ปรัชญาหรือนโยบายในการประสานสัมพันธ์
- 2) เนื้อหาและกิจกรรมที่ทำร่วมกัน
- 3) ยุทธวิธีในการประสานสัมพันธ์

4) ขอบข่ายของการประสานสัมพันธ์

5) การบริหารการประสานสัมพันธ์

จากกรอบที่ได้จากการศึกษาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้นำไปสร้างเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-end Form) เกี่ยวกับแนวโน้มการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 จำนวน 8 ข้อ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน เพื่อเป็นการศึกษาตามแนวเทคนิคเดลฟายในรอบแรก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และให้เข้าชี้แจงรายละเอียดกับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยด้วยตนเองเพื่อขอความสมัครใจในการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ให้จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่มีความสมัครใจในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้จำนวน 25 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก หน้า 157)

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบแรก ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวโน้มของการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมการศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 8 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบตามความคิดเห็นของตนเองอย่างอิสระ

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถามรอบแรกจำนวน 25 ฉบับ ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 และรวบรวมกลับมาให้ทั้งหมดในวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2531 รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบแรกทั้งสิ้น 91 วัน

3.2 แบบสอบถามในรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามชุดใหม่ แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 66 ข้อ จากนั้นจึงนำไปให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้อันดับความสำคัญของแต่ละข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย และคิดว่าเป็นไปได้

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถามจำนวน 25 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2531 และรวบรวมกลับมาได้ทั้งหมดในวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 ทั้งหมด 49 วัน

3.3 แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่ใช้ข้อความเหมือนแบบสอบถามรอบ 2 เพียงแต่เพิ่มตำแหน่งมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ตอบในรอบที่ 2 เพื่อนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ทบทวนคำตอบของตนเองในรอบที่ 2 แล้วตอบกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

แบบสอบถามในรอบที่ 3 นี้ จะแสดงให้เห็นว่าคำตอบเดิมในรอบที่ 2 ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเป็นอย่างไร มีความแตกต่างไปจากค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบทั้งหมดอย่างไร พร้อมทั้งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่ามีความเห็นด้วยกับตำแหน่งที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันหรือไม่ สำหรับในกรณีที่เปลี่ยนแปลงคำตอบหรือยืนยันคำตอบที่ไม่ให้อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ขอให้ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นแสดงเหตุผลด้วย แต่ถ้าหากผู้เชี่ยวชาญไม่เปลี่ยนแปลงคำตอบก็ถือว่าเห็นด้วยกับตำแหน่งของคำตอบดังกล่าว

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถามในรอบที่ 3 จำนวน 25 ฉบับในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 และรวบรวมกลับคืนมาทั้งหมดในวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2531 รวมเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 3 ทั้งหมด 35 วัน

รวมเวลาที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามทั้ง 3 รอบ ทั้งหมด 175 วัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามทั้งหมด 3 รอบ รอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการณ์ของการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 จากคำตอบในรอบที่ 1 นี้ ได้นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม

ในรอบที่ 2 ในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 สเกล จำนวน 66 ข้อ และจากคำตอบ
 ในรอบที่ 2 ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ พร้อม
 ทั้งแสดงตำแหน่งของค่ามัธยฐานพิสัยระหว่างควอไทล์ ของแต่ละข้อความและตำแหน่งของ
 คำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ตอบในรอบที่ 2 แล้วส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณา
 และทบทวนคำตอบเดิมของตนเองอีกครั้ง เป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 จากคำตอบที่ได้ในรอบ
 ที่ 3 นี้ ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์และฐานนิยม แล้วนำมา
 แปลผล

4.1 มัธยฐาน (Median)

- จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 สเกลนั้น ผู้วิจัยได้ให้
 นำหนักคะแนนดังนี้
- 5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด หรือข้อความนั้นมีความ
 เป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นได้มากที่สุด
 - 4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก หรือข้อความนั้นมีความ
 เป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นได้มาก
 - 3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง หรือข้อความนั้น
 ความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นได้ปานกลาง
 - 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น หรือข้อความนั้นมีความ
 เป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นได้น้อย
 - 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด หรือข้อความนั้น
 มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นได้น้อยที่สุด
- ค่ามัธยฐาน ที่หาได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แล้วแปลความ
 หมายตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้
- ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย
 กับข้อความนั้นมากที่สุด หรือข้อความนั้นเป็นไปได้มากที่สุด

ค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
เห็นด้วยกับข้อความนั้น หรือข้อความนั้นเป็นไปได้มาก

ค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง หรือข้อความนั้นเป็นไปได้ปานกลาง

ค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น หรือข้อความนั้นเป็นไปได้น้อย

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับ
ข้อความนั้นมากที่สุด หรือข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยที่สุด

4.2 พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ผู้วิจัยคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยคำนวณค่าความแตกต่าง
ระหว่างควอไทล์ที่ 3 และควอไทล์ที่ 1 ถ้าข้อความใดได้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าตั้งแต่
1.50 ลงมา แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน
(Consensus) และถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็น
ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

4.3 ฐานนิยม (Mode)

ผู้วิจัยจะคำนวณค่าฐานนิยมของแต่ละข้อความ แล้วนำมาหาค่าความ
แตกต่างระหว่างค่ามัธยฐาน กับฐานนิยม เพื่อเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องกันของความคิดเห็น
จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ไว้ว่าค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม
มีค่าไม่เกิน 1 จึงจะถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเอาข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความ
คิดเห็นสอดคล้องกัน โดยพิจารณาทั้งจากค่า มัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และฐานนิยม
มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวโน้ม การประสานสัมพันธ์ในการจัดการ
ศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและ
กรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 หลังจากนั้นจะได้นำมาเสนอ
ตามกรอบที่ไว้วางไว้ข้างต้นดังกล่าวแล้ว